

İŞ CİNAYETLERİ KADER DEĞİLDİR!

Bugün 3 Mart; "İş Cinayetleri İle Mücadele Günü"

3 Mart 1992 tarihinde Zonguldak Kozlu'da kömür ocağında meydana gelen ve 263 emekçinin hayatını kaybettiği grizu patlamasının üzerinden 32 yıl geçti.

Yine madenlerde, inşaatlarda, tarımda, ormanda, kimya sanayiinde, taşımacılıkta, tersanelerde, ticaret ve büro işyerlerinde iş cinayetlerini, işçi ölümlerini, katliamları konuşuyoruz.

Ne yazık ki, insana, emekçiye, doğaya düşman olan düzen, emekçi ve doğa katliamı sürüyor .

Özelleştirme, taşeronlaştırma, sendikasılaştırma, kuralsız çalışma, çalışma saatlerinin uzatılması/mesai saatlerinin uzatılması, çalışma ortamının düzensizliği, gerekli güvenlik önlemlerinin alınmaması, etkin bir denetim sisteminin kurulmaması sonucunda meydana gelen ölümler, meslek hastalıkları, sakat kalma her geçen gün artıyor.

Sermaye sınıfının temsilcisi siyasi iktidar, her iş cinayetinin ardından; 'kader, fitrat, kader planı, acı çekmeden güzel öldüler, bu mesleğin kaderinde var' şeklinde açıklama yapmayı uygun gördü. Çünkü ölenler ne kendi evlatlarıydı ne de yakınıydı. Onların insan ve insan emeğine karşı kayıtsız tutumları iş cinayetlerini her geçen gün artırıyor.

Analar, babalar kendilerinden önce evlatlarını toprağa koyuyor, binlerce çocuk yetim kalıyor, kadınlar hayat arkadaşlarını kaybediyor...

İşçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerini maliyet olarak gören işverenler, iş cinayetlerini kader diye dayatanlar, uyguladığı politikalarla ihmalkar davranan iktidar/siyasi irade bu cinayetlerin sorumlusudur.

13 Şubat 2024 tarihinde işçi katliamlarına bir yenisi daha eklendi... Erzincan İliç'te bir altın madeni işletmesinde liç yığınındaki milyonlarca ton malzemenin kayması ile malzeme altında kalan 9 işçinin hayatını kaybetti. Can kaybının yanında yığına uygulanmış olan kimyasal işlem nedeni ile malzeme içerisindeki hidrojen siyanür ve diğer ağır metallerin toprağa ve suya karışması ve bir çevre katliamının yaşanması da söz konusu.

Yıllardır, rutin değişmiyor... Her gün 5 emekçiyi iş cinayetlerinde kaybediyoruz. 2023 yılı 3 Mart tarihinden bu yana bin 860 emekçi, sekiz aydır Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı olarak görev yapan Vedat Işıkhân döneminde ise bin 300 emekçi iş cinayetlerinde can verdi.

Her ne kadar iş cinayeti kavramı kapsamında kullanılma alışkanlığı olmasa da meslek hastalıkları da hastalığa malullüğe ve ölüme yol açan işten kaynaklı sağlık sorunlarıdır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'ya göre, meslek hastalıklarına bağlı ölümler, iş cinayetlerinin 6 katından fazladır. SGK'nin 2022 verilerine göre, ülkemizde 589.000 iş kazası meydana gelmiş, 953 meslek hastalığı tespit edilmiştir. İş kazalarından kayıt altına alınabilen ölüm sayısı bin 517 iken meslek hastalıkları kaynaklı ölüm sayısı ise 8'dir. Bu sayılar gösteriyor ki; Ülkemizde yılda

en az 200-300 bin meslek hastalığı ve meslek hastalıklarından kaynaklanan 9 bin ölüm gizlenmiştir.

İş cinayetlerinde her yaştan emekçi yaşamını kaybetmektedir. Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) kapsamında 1 gün okulda, 4 gün işyerinde 'eğitim' de olan "öğrenci" lerinde işyerlerinde yaşamını kaybettiği haberlerine rastlamaktayız. Arda Tonbul, Ulaş Dumlu, Zekai Dikici, Ömer Çakar, Ömer Girgin, Murat Can Eryılmaz' Mesleki Eğitim Merkezi (MESEM) adı altında çalıştırılırken işyerlerinde ölüme gönderilen çocuklardan bazıları... Açıkça ifade ediyoruz; MESEM bir eğitim projesi değildir, tamamen denetim dışı bırakılan ucuz çocuk işçilik projesidir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, işçi katliamlarını, doğa katliamlarını sadece seyrediyor. Önlemek gibi bir kaygıları çabaları olmadığı gibi yaptıkları uygulamalarla deyim yerindeyse teşvik ediyorlar. Aynı şekilde Milli Eğitim Bakanlığı da çocuk ölümlerini seyretmeye devam ediyor.

Kamu makamlarının işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgisi önlemeye yönelik değil adeta cinayet işlendikten sonra cenaze kaldırmaya yöneliktir!

Denetim ve kontrol görevlerini yerine getirmede yetersiz kalan, etkin bir denetim sistemi oluşturmayan bakanlıkların ve bakanların bu tutum ve davranışı hizmet kusurudur.

2012 yılında T.B.M.M 'de kabul edilen ve büyük iddialarla yürürlüğe konulan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hiçbir sorunu çözmemiş, sadece işçi sağlığı ve güvenliğini piyasalaştırmıştır. İşçi sağlığı ve güvenliği Ortak Sağlık Güvenlik Birimi (OSGB) olarak adlandırılan ticari kuruluşlara havale edilmiş, OSGB'ler de ücret karşılığında hizmet verdikleri işyerlerini hoşnut tutmanın çabasıdadırlar.

İşyerleri, işçi sağlığı ve iş güvenliği yönünden denetlenmemektedir. Özellikle yerel seçimler öncesi denetimler tamamen durdurulmuş durumdadır. Zaten işyerleri denetlense de idari işlem uygulanmamakta yalnızca süre verilmektedir. İş cinayetleri sonrası, işverenler caydırıcı ceza ile karşılaşmamaktadır. Güvenlik ve yargı makamları genellikle işveren/işveren vekili olmayan iş güvenliği uzmanları, ölen ve ölemeyen çalışanlar ölümlerin sorumlusuymuş gibi davranmaktadırlar.

Ölmek değil, yaşamak istiyoruz!

1. İş sağlığı ve iş güvenliği değil, işçi sağlığı ve iş güvenliği öncelikli olmalıdır.
2. Bu ölümler kaza değil resmen cinayettir.
3. İş cinayetleri ve meslek hastalıkları tamamen önlenemez.
4. İş cinayetlerinin, meslek hastalıklarının asıl nedeni teknik değil, politiktir!
5. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinin sağlanması için Devlet ve İşverenler Yükümlülüklerini yerine getirmelidir.

6. Ölümleri önlemeyen, görmeyen bir sistemi yok edip her şeyi sil baştan yeniden kurgulamak düzenlemek ve yeni bir sistem kurmak gerekir.

Artık yeter diyoruz.

Bunun için;

- 4857 sayılı İş Kanunu, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu başta olmak üzere çalışma yaşamına ilişkin tüm düzenlemeler işçi, emekçi hak ve çıkarlarını, örgütlülüğü, işçi/sendika denetimini esas alan atipik çalışma biçimlerini yasaklayacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.

Bu düzenlemelerin içeriğinin belirlenmesinde sendikalar, meslek örgütleri, üniversiteler esas belirleyici unsur olmalıdır.

- İşçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin mevzuat, eğitim, denetim vb. tüm politikaların belirlenmesi, yerine getirilmesi için idari ve mali yönden bağımsız Ulusal İş Sağlığı Güvenliği Kurulu/Enstitüsü kurulmalıdır.

- Bakanlıkların sorumluluğu “ Müfettiş görevlendirdik” cümlesi ile sınırlandırılmaz, her can kaybında idarenin sorumluluğu da değerlendirilmelidir.

- Türk Ceza Kanunu’na ‘iş cinayetleri’ konusunda doğrudan hükümler içeren maddeler konulmalıdır.

- İşyerlerinde işçi sağlığının güvenliğinin sağlanması işveren yükümlülüğüdür. Bunun yanında rehberlik ve danışmanlık yapmak üzere iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi, işyeri hemşiresi görevlendiriliyorsa; bu kişilerin sicillerinin tutulması, eğitimi, denetlenmesi konularında meslek örgütleri görevli olmalıdır.

Son sözümüz de kendimize...

Bu ölümleri ancak ve ancak işçiler, emekçiler, sendikalar, meslek örgütlerinin birlikteliği ve örgütlü mücadelesi önleyebilir. Yeni cinayetler yaşanmaması için hiçbir iş cinayetini unutmayacağız!

Sorumluları, affetmeyeceğiz! Ve mutlaka bizlerden çalınan yaşamların ve emek sömürsünün hesabını soracağız!

Mehmet Ali ELMA

TMMOB

Kocaeli İl Koordinasyon Kurulu Sekreteri